

ENUCLEATIE of EVISCERATIE

Inleiding

Uw oog heeft een ernstige aandoening die niet te genezen is. De oogarts heeft u voorgesteld het aangedane oog te verwijderen. Dat kan op twee manieren, namelijk met een **enucleatie** of een **evisceratie**.

Enucleatie

Als er een kwaadaardige tumor in het oog aanwezig is moet het hele oog verwijderd worden, om erger te voorkomen. Dit heet een **enucleatie**. Eerst wordt er nog gekeken of er uitzaaiingen zijn. Hiervoor worden een echo van de lever en een foto van de longen gemaakt en wordt bloed afgenomen. Soms is het nodig om een CT-scan van de buik en de longen te maken.

Bij een enucleatie wordt het slijmvlies rondom het oog geopend en worden de oogspieren en de oogzenuw losgemaakt van het oog. Hierna kan het oog worden weggenomen. Daarna wordt er een kunststof bolletje geplaatst. Om dit bolletje heen komt oogwit van een donor ("donorsclera") en hieraan maken we uw eigen oogspieren weer vast. Daardoor kan het kunstoog later meebewegen bij kijken. Daarna wordt het slijmvlies weer dichtgemaakt.

Evisceratie

Als het oog blind en pijnlijk is door een andere oorzaak, hoeft niet het hele oog verwijderd te worden, maar alleen de inhoud. Dit heet een **evisceratie**.

Bij een evisceratie wordt alleen het hoornvlies verwijderd en daarna de inhoud van het oog. Oogbol en oogspieren blijven op hun plaats. In het oog komt een kunststof bolletje, voor de stevigheid.

Kunstoog

Als de wond genezen is, kunt u een kunstoog ("prothese") laten aanmeten. Een prothese is niet een heel oog! Het is een soort grote contactlens die op het bolletje komt dat bij de operatie is geplaatst. De prothese wordt op maat

gemaakt en past dan qua kleur, etc. goed bij uw oog aan de andere zijde (alleen de pupilgrootte verandert niet mee bij meer of minder licht).

Wat u moet weten

De operatie gebeurt meestal in narcose (een evisceratie kan ook met plaatselijke verdoving, zoals bij andere oogoperaties ook gebeurt). Na de operatie blijft u de nacht in het ziekenhuis.

Vóór de operatie

Wat u moet doen met eventuele bloedverdunnende medicijnen is, als het goed is, met u besproken. Zo niet, dan verzoeken wij u zo snel mogelijk contact op te nemen met ons planningsbureau (telefoon 050-3613986; op werkdagen tussen 09:00 en 10:00 uur). Indien veilig mogelijk, stoppen we bloedverdunners meestal voor deze operatie. U mag geen make-up, gezichts crème of nagellak gebruiken en geen sieraden dragen op de dag van de operatie.

Het verlies van een oog is niet niks. Daarom betrekken wij een maatschappelijk werker bij de behandeling. Hij/zij neemt, meestal nog voor de operatie, telefonisch contact met u op. U kunt met hem/haar bespreken of u behoefte heeft aan begeleiding omtrent de operatie en verwerking.

Na de operatie

Aan het eind van de operatie wordt een stevig verband aangelegd. Dat wordt de eerste dag na de operatie vervangen, waarbij de holte door de arts wordt beoordeeld. Er wordt dan een nieuw verband aangebracht. Dat verband mag er de tweede dag na de operatie af.

Op de plaats waar uw oog verwijderd is bevindt zich geen gat. Het oog zit dicht en bij het optillen van het ooglid kijkt u aan tegen het slijmvlies. Dat lijkt op het slijmvlies aan de binnenkant van de mond. Ook ziet u een plastic schaalpje op de plaats waar later de prothese (het kunstoog) komt. Het is geen griezelig of bloederig gezicht. Het is begrijpelijk dat u het toch moeilijk kunt hebben met de aanblik. De artsen en verpleegkundigen zullen u hierbij begeleiden.

Als het schaalpje eruit valt, kunt u het schoonmaken met water en zeep en als u het durft kunt u het zelf weer terugplaatsen (de holle zijde moet aan de kant van het oog en de punt aan de zijde van de neus). U kunt het ook op de eerstvolgende werkdag terug laten plaatsen in het ziekenhuis.

Controles

Enkele dagen nadat u thuis bent gekomen, wordt u gebeld door een verpleegkundige van de polikliniek om te vragen hoe het met u gaat. Eventuele vragen kunnen dan ook worden beantwoord.

Bij de oogarts komt u ter controle 1 week en 3 maanden na de operatie.

Prothese

Tussen 4 en 6 weken na de operatie kan een oogprothese aangemeten worden. Dit gebeurt in een gespecialiseerd laboratorium bij een prothesemaker (ocularist). Voor adressen zie verderop in deze folder.

Zodra u de operatiedatum heeft, adviseren wij u een afspraak te maken bij een prothesemaker. Uw verzekeringsmaatschappij kan u een aanvraagformulier voor hulpmiddelen verstrekken dat dan bij een volgend bezoek door de oogarts getekend kan worden. Zonodig kunnen wij ook voor een aanvraagformulier zorgen.

Bij voorkeur moet u binnen 2 maanden na de operatie een prothese hebben. Als dit veel langer gaat duren (bijvoorbeeld door wachttijden), adviseren wij u om een afspraak te maken bij een andere prothesemaker.

Afhankelijk van de prothesemaker wordt het maken van een prothese in één of meerdere bezoeken gedaan. De prothesemaker geeft u ook informatie over het onderhoud van de prothese, en het inzetten en uithalen wordt geoefend. De controleafspraken voor de prothese regelt de prothesemaker.

Het is het beste om de prothese dag en nacht te dragen en zo weinig mogelijk in en uit te doen. Eens per één of twee weken uit doen om schoon te maken is meestal voldoende. Bij veel afscheiding (slijm) uit het oog kan vaker schoonmaken nodig zijn (een beetje slijm is normaal). De prothesemaker kan u hierin adviseren.

Risico's en verwachtingen

De eerste nacht en ochtend na de operatie kan het best pijnlijk zijn. Dat gaat voorbij maar het neemt soms meer tijd. Na de operatie krijg u in overleg met de anesthesist zo goed mogelijke pijnstilling. Thuis kunt u eventueel nog een tijdje paracetamol gebruiken. Aarzel vooral niet om aanvullende pijnstilling te vragen indien nodig!

De operatie zelf geeft zelden complicaties. In zeldzame gevallen (en dan vaak pas na vele jaren), kan de wond opengaan. Er is dan een hersteloperatie nodig. Mocht het anders voelen dan anders, neem dan contact op met de prothesemaker of oogarts.

Leefregels

De eerste week draagt u als bescherming 's nachts het kapje voor het oog en overdag een bril. Daarna kunt u, totdat de prothese is aangemeten, iets achter het brillenglas plakken, een 'piratenlapje' dragen of er een verbandgaasje voorplakken. Maar dat hoeft niet.

Bukken, tillen, sporten, sauna en make-up dienen de eerste week vermeden te worden, daarna in overleg met uw oogarts. Vermijd wrijven in het oog!

TV-kijken, lezen, computeren, traplopen, douchen en haarwassen mogen wel.

Bij het volledig verlies van (het zicht in) een oog mag u drie maanden niet autorijden. Daarna, indien het andere oog geen afwijkingen heeft, mag u het voorzichtig weer oppakken.

Contact bij vragen en/of toenemende klachten

Eventuele vragen kunt u stellen tijdens het volgende polikliniekbezoek of u kunt hiervoor bellen met de verpleegkundige. Dat kan maandag t/m vrijdag tussen 9:00 en 10:00 en tussen 13:30 en 14:30, via 050-3612503.

Bij klachten zoals (verergering van) pijn of roodheid belt u met de verpleegkundige (zie boven). Bij spoed kunt u van maandag t/m vrijdag tussen 8:00 en 16:30 bellen met 050-3612518. Buiten deze tijden belt u naar het centrale nummer van het UMCG, 050-3616161, en vraagt u naar de dienstdoende oogarts.

Druppelschema na de operatie voor het geopereerde oog

U gaat door met eventuele oogdruppels in uw andere oog. U stopt met eventuele oogdruppels die u voor de operatie in het verwijderde oog gebruikte.

De druppels in onderstaand schema komen er in verband met de operatie bij. Een X in het schema betekent 1 druppel.

Op de dag van de operatie doet u geen druppels in het geopereerde oog – het verband moet blijven zitten tot de ochtend na de operatie. Dan verwisselt de arts het verband en geeft u opnieuw oogzalf. Op de tweede dag na de operatie verwijdert u zelf het verband (of de thuiszorg, als dat is afgesproken) en dan begint het druppelen volgens onderstaand schema.

De eerste week na de operatie				
Oogdruppel	Ontbijt	Lunch	Avondeten	Voor de nacht
Tobradex	x	x	x	x
De tweede week				
Oogdruppel	Ontbijt	Lunch	Avondeten	Voor de nacht
Tobradex	x		x	x
De derde week				
Oogdruppel	Ontbijt	Lunch	Avondeten	Voor de nacht
Tobradex	x		x	
De vierde en laatste week				
Oogdruppel	Ontbijt	Lunch	Avondeten	Voor de nacht
Tobradex	x			

Prothesemakers (ocularisten)

Jelmer Remmers

Oedsmawei 24, 9001 ZJ, Grou (de praktijk is ook gevestigd in Amsterdam)

Telefoon: 06-23476402

Email: j.s.remmers@live.nl

Website: <http://remmersocularist.nl/>

Twee bezoeken, prothese is 2 weken na het eerste bezoek klaar.

Frédérique Bak

Thomsonplein 19, 2565 KW, Den Haag (de praktijk is ook gevestigd in Amsterdam en Leeuwarden)

Telefoon 070-4490810

Website: www.kunstogen.nl

Het UMCG: Bijzondere Tandheelkunde

Hanzeplein 1, postbus 30001 – 9700RB, Groningen

Telefoon: 050-3613819, maandag t/m vrijdag 08.30-09.30 en 13.00-14.00

Maakt kunststof protheses in 4-5 bezoeken met tussenpozen van een week.

Firma Müller

Taunusstrasse 44, D-65183, Wiesbaden (Duitsland)

Telefoon: 0049-611-524864

Website: <http://www.muellersoehne.com/nl/index.htm>

Maakt glazen protheses. 1 bezoek van 1 dag, dan is de prothese klaar.

Tweemaal per jaar in Groningen, in voor- en najaar.

Firma Groet

1e de Riemerstraat 14, 2513 CV Den-Haag (de praktijk is ook gevestigd in Amsterdam 's Hertogenbosch)

Telefoon 070-3634121, op woensdagen tussen 9.00-13.00

In 2 bezoeken is de prothese klaar. Maakt kunststof protheses.

Medisch Centrum Twente

Haakbergerstraat 55, 7513 ER Enschede

Telefoon: 053-4872710.

Maakt kunststof protheses in 4-5 bezoeken met tussenpozen van een week.